

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 00104-333/2018/6

Datum: 10. 1. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje Jožeta Tanka v zvezi z ukrepanjem FURS zoper neplačevanje prispevkov za socialno varnost

Poslanec Jože Tanko je na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno poslansko vprašanje, v katerem navaja, da Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZPIZ) na podlagi novega zakona obvešča zavarovance (zaposlene), če prispevek delodajalca za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje ni bil obračunan. Na podlagi teh obvestil lahko Finančna uprava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS) sproži ustrezne postopke za izterjavo neplačanih prispevkov za socialno varnost. Poslanec je postavil naslednja vprašanja:

- ali FURS redno izvaja postopke za izterjavo neplačanih prispevkov delodajalca in koliko postopkov je sprožil do sedaj,
- koliko neplačanih prispevkov delodajalcev za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje je FURS do sedaj izterjal,
- ali je FURS proti kateremu delodajalcu, ki ni poravnal prispevkov, sprožil postopek zaradi suma kršitve določbe 196. člena Kazenskega zakonika, ki določa temeljne pravice delavca in kazni za njihovo kršitev.

Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju odgovarja na poslansko vprašanje:

FURS v skladu z veljavno zakonodajo opravlja nadzor nad zakonitostjo, pravilnostjo in pravočasnostjo izpolnjevanja vseh davčnih obveznosti, določenih s predpisi o obdavčevanju. V postopkih nadzora opravlja tudi nadzor nad zakonitostjo, pravilnostjo in pravočasnostjo obračunavanja in plačevanja prispevkov za socialno varnost.

V skladu z Zakonom o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNep, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17 in 13/18 – ZJF-H; v nadaljnjem besedilu: ZDavP-2) zavezanci obvezne prispevke za socialno varnost obračunavajo v obračunu prispevkov za socialno varnost, ki ga morajo predložiti v predpisani vsebini in obliki ter v njem navesti pravilne podatke. Kadar je za zavarovanca dolžan prispevke obračunati in plačati njegov delodajalec ali druga oseba (t. i. plačnik davka), to stori v obračunu davčnega odtegljaja hkrati z izplačilom dohodka.

ZPIZ v skladu s 134.a členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17 in 65/17; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2) od 1. 1. 2018 obvešča delavce o dejstvu, da zanje njihov delodajalec ni predložil obračuna davčnega odtegljaja. Obvestilo sestavi najkasneje v 30 dneh po prejemu podatkov od FURS, iz katerih je razvidno, da obračun davčnega odtegljaja ni bil predložen. ZPIZ jih v obvestilu pozove, da se v izjavi izrečejo o prejemu oziroma neprejemu plač. Delavci izjavo posredujejo FURS, ki jo nadalje obravnava (kontrola, pri izvajanju nadzorov prispevkov za socialno varnost). FURS je od 1. 1. 2018 dalje pristojen tudi za sankcioniranje neizplačevalcev plač, kar pomeni, da v nadzoru ugotovljene kršitve neizplačila plač od 1. 1. 2018 dalje FURS sam prekrškovno obravnava (in jih ne odstopa več v prekrškovno obravnavo Inšpektoratu Republike Slovenije za delo).

Pri nadzorih prispevkov za socialno varnost je največ aktivnosti usmerjenih v nadzore zavezancev za davek, ki ne oddajajo obračunov davčnih odtegljajev in obračunov prispevkov za socialno varnost za dohodke iz delovnega razmerja (v nadaljnjem besedilu: REK-1 obrazci), kjer se še vedno pogosto ugotavlja, da so bile plače zaposlenim izplačane, pri tem pa REK-1 obrazci davčnemu organu niso bili predloženi in posledično za zaposlene tudi niso plačani prispevki za socialno varnost in akontacije dohodnine.

Kadar davčni organ v postopku davčnega nadzora ugotovi, da zavezanec za prispevke ni pravilno obračunal in ni plačal obveznosti za prispevke, zavezanca najprej opozori, da v skladu z ZDavP-2 predloži obračun oziroma popravek obračuna. V kolikor tega ne stori, se z odmero odločbo naloži plačilo premalo obračunanih prispevkov. V primeru, da zavezanec obračunanih prispevkov ne plača v zakonskem roku, davčni organ zoper njega začne postopek davčne izvršbe. FURS izvede postopek o prekršku v primeru, da ima ravnanje zavezanca znake prekrška. V primeru, da ima ravnanje zavezanca znake kaznivega dejanja, FURS v skladu z zakonom, ki ureja kazenski postopek, posreduje kazensko ovadbo na pristojno okrožno državno tožilstvo oziroma naznanilo na policijo.

Preglednica 1: Aktivnosti in rezultati nadzora obračunavanja prispevkov za socialno varnost¹

	2015	2016	2017	1-11/2018
Število predloženih obrazcev na podlagi samoprijave	643	1.641	1.270	1.449
- REK obrazcev	-	1.294	1.064	1.266
- obračunov zasebnikov in drugih fizičnih oseb, ki ne izplačujejo plač	-	347	206	183
Učinek samoprijav, v €	627.140	787.007	690.659	1.483.761
Število pozivov za predložitev obračunov	110.373	105.979	82.171	63.493
- REK obrazcev	60.510	79.704	74.886	60.294
- obračunov zasebnikov in drugih fizičnih oseb, ki ne izplačujejo plač	-	26.275	7.285	3.199
Število obračunov, oddanih po pozivu davčnega organa	-	59.293	51.829	45.724
- REK obrazcev	-	46.265	47.058	42.917
- obračunov zasebnikov in drugih fizičnih oseb, ki ne izplačujejo plač	-	13.028	4.771	2.807
Učinek oddanih obračunov po pozivu, v €	68.149.311	105.090.619	55.809.921	65.608.997
Število opravljenih kontrol	174.799	209.245	173.596	136.894
- REK obrazcev	-	96.206	83.140	76.699
- obračunov zasebnikov in drugih fizičnih oseb, ki ne izplačujejo plač	-	113.039	90.456	60.195
Učinek kontrole, v €	19.425.593	8.385.409	11.377.907	6.015.979
Skupni učinek samoprijav, obračunov oddanih po pozivu in aktivnosti kontrole, v €	88.202.044	114.263.035	67.878.487	73.108.737
Število opravljenih inšpekcijskih pregledov	1.354	1.215	1.726	1.378
Znesek ugotovljenih obveznosti v inšpekcijskih pregledih, v €		7.673.347	10.288.177	6.412.857
Znesek samoprijav na osnovi inšpekcijskih pregledov, v €	- ²	200.703	392.005	1.829.648
Znesek odprave nepravilnosti po 140.a členu ZDavP2 na osnovi inšpekcijskih pregledov, v €		-	414.998	777.490
Skupni znesek ugotovljenih obveznosti v inšpekcijskih pregledih, v €	-	7.874.050	11.095.179	9.019.995

¹ Vir: FURS.

² Podatek se je na ta način začel spremljati leta 2016.

Za izterjavo neplačanih prispevkov za socialno varnost se izvajajo enaki postopki kot za izterjavo davkov. V primeru, da dolžnik ne plača obveznosti v predpisanem roku, ukrepi izterjave praviloma sledijo v naslednjem vrstnem redu, s postopnim stopnjevanjem prisilnosti uporabljenih ukrepov:

- opominjanje,
- pobot zapadlih obveznosti s terjatvami zavezanca,
- zavarovanje,
- izvedba davčne izvršbe, predmet in sredstvo izvršbe, ki se uporabita v konkretnem postopku, sta odvisna od tega, s katerim premoženjem oziroma sredstvi dolžnik razpolaga, praviloma se postopke stopnjuje v naslednjem vrstnem redu: izvršba na denarne prejemke, izvršba na denarna sredstva pri bankah in hranilnicah, izvršba na premičnine ali na nematerializirane vrednostne papirje ter izvršba na denarne terjatve dolžnika,
- predlog za sodno izvršbo na nepremičnine in izvršba na delež družbenika v družbi.

V spodnji preglednici so navedeni podatki o izterjavah prispevkov za socialno varnost v obdobju od 1. 1. 2014 do 30. 11. 2018, pri čemer podatki vključujejo samo dolg, ki je bil terjatelj oziroma izterjan v postopku davčne izvršbe (po izdanem sklepu o izvršbi, in sicer je bilo v letu 2015 izdanih 114.628 sklepov o davčni izvršbi, v letu 2016 108.809, v letu 2017 107.208 in v obdobju od januarja do novembra 2018 104.102).

Preglednica 2: Terjatelj znesek dolga iz naslova prispevkov za socialno varnost in prejeta plačila v okviru postopkov davčne izvršbe v obdobju od 1. 1. 2014 do 30. 11. 2018 (v evrih)³

	31. 12. 2014	31. 12. 2015	31. 12. 2016	31. 12. 2017	30. 11. 2018
Prispevki za socialno varnost					
Terjatelj znesek dolga s sklepi o davčni izvršbi	306.387.015	280.848.933	296.229.471	232.688.851	210.827.354
Plačila na podlagi izdanih sklepov o davčni izvršbi	102.588.937	91.938.603	90.777.485	71.054.564	66.761.299

Učinkovitost navedenih ukrepov, ki jih izvaja FURS s ciljem poplačila obveznosti iz naslova prispevkov za socialno varnost, se kaže tako v stanju davčnega dolga iz naslova prispevkov za socialno varnost kot tudi v višini javnofinančnih prihodkov iz tega naslova.

Absolutni znesek dolga iz naslova prispevkov za socialno varnost je bil na dan 30. 11. 2018 za 96,6 milijonov evrov nižji v primerjavi s stanjem dolga na dan 31. 12. 2014 (zmanjšanje s 437.442.259 na 340.778.010). Poleg znižanja absolutnega zneska dolga je treba upoštevati tudi gibanje deleža dolga glede na letno pobrane prihodke iz tega naslova (iz preglednice št. 3 je razvidno, da je slednji v letu 2014 znašal 8,3 %, v letu 2018 pa je znašal 5,8 %).

Preglednica 3: Pobrani prihodki prispevkov za socialno varnost, stanja skupnega (aktivnega in pogojno izterljivega) davčnega dolga in deleži po letih (v evrih oziroma %)⁴

OBDOBJE	Pobrani prispevki za socialno varnost	Dolg prispevkov za socialno varnost (stanje na dan 31.12. do zadnje znano 30.11.2018)	Delež dolga prispevkov za socialno varnost v pobranih prispevkih za socialno varnost

³ Vir: FURS.

⁴ Vir: FURS.

leto 2014	5.255.368.479	437.442.259	8,3
leto 2015	5.443.734.475	441.912.060	8,1
leto 2016	5.692.349.974	397.395.504	7,0
leto 2017	6.077.344.181	380.770.866	6,3
leto 2018 (1. 1. – 30. 11.)	5.914.508.078	340.778.010	5,8

Z namenom spremljanja učinkovitosti izterjave FURS redno spremlja tudi podatke o deležu prostovoljno plačanega dolga. Rezultati do 30. 11. 2018 kažejo, da je več kot 94 % dajatev v Sloveniji plačanih prostovoljno oziroma pravočasno, to pomeni pred začetkom davčne izvršbe. Pri spremljanju finančnih učinkov posameznih ukrepov in aktivnosti ugotovljamo, da se s povečevanjem aktivnosti davčnega organa na področju vzpodbujanja prostovoljnega plačevanja davčnih obveznosti in večjega obsega uporabe manj prisilnih ukrepov, dejansko zmanjšuje finančni učinek ukrepov davčne izvršbe. Zato je učinek ukrepov pri pobiranju obveznih dajatev nujno presojati z vidika rezultatov celotnega niza ukrepov in upoštevati njihov medsebojni vpliv na rezultate.

Na podlagi v nadzoru ugotovljenih kršitev neizplačila plač so izvajalci nadzora v obdobju od 1. 1. 2018 do 30. 11. 2018 podali skupaj 1.868 predlogov za izvedbo postopka o prekršku zaradi prekrškov po šestem odstavku 134.a člena ZPIZ-2. Pri tem je FURS izdal 1.473 odločb, s katerimi je bila izrečena globa v skupnem znesku 1.877.550 evrov, v 112 primerih pa je bil izrečen opomin.

Poleg navedenega je FURS kot prekrškovni organ v zvezi s prekrški, ki se nanašajo na kršitev določil v zvezi s predložitvijo REK-1 obrazcev, obračunavanjem oziroma plačevanjem prispevkov za socialno varnost, v obdobju od 1. 1. 2018 do 30. 11. 2018 storilcem prekrškov izdal še 135 plačilnih nalogov ter 686 odločb o prekršku, s katerimi je bila izrečena globa v skupnem znesku 517.600 evrov, v 71 primerih pa je bil izrečen opomin.

V istem obdobju, torej od 1. 1. 2018 do 30. 11. 2018, je FURS na državno tožilstvo vložil 76 ovadb zaradi suma storitve kaznivega dejanja kršitve temeljnih pravic delavcev po 196. členu Kazenskega zakonika. Iz podatkov Vrhovnega državnega tožilstva RS izhaja, da se uspešnost obravnavanja tovrstnih kaznivih dejanj znatno povečuje. Leta 2017 so namreč okrožna državna tožilstva v zvezi z obravnavanimi kaznivimi dejanji, ki so jih storili polnoletni storilci, prejela za 26 % več sodb kot leto prej, in sicer kar 135 sodb več, kot jih je bilo izdanih leta 2016 (393 sodb). Med prejetimi sodbami (teh je bilo leta 2017 528) je največ obsodilnih sodb, in sicer 90 %, zavrnilih sodb je bilo 33 (torej 6 %), oprostilnih pa 22 (torej 4 %).⁵

⁵ Skupno poročilo o delu državnih tožilstev za leto 2017, stran 149.